

Fieldlab Smart Base

Diverse regio's

Fieldlab Smart Base is een samenwerking tussen het ministerie van Defensie en de ontwikkelingsmaatschappijen. Middels het principe van open innovatie experimenteert Defensie samen met ontwikkelingsmaatschappijen en mkb-bedrijven om te komen tot een innovatieve krijgsmacht die overal ter wereld inzetbaar is vanuit een legerbasis die veilig is en met een zo klein mogelijke footprint kan opereren.

Achtergrond en doel

Het ministerie van Defensie is de afgelopen jaren door opeenvolgende reorganisaties geconfronteerd met krimpende budgetten. In een tijd dat de Research & Development-tak van Defensie werd afgebouwd kwamen in de civiele wereld en het bedrijfsleven juist allerlei technologische ontwikkelingen en innovaties tot stand. Tegelijkertijd nam het belang van structurele investeringen in kennisopbouw, technologische ontwikkeling en innovatie nog verder toe vanwege een verslechterde veiligheidssituatie en (potentiële) tegenstanders die steeds makkelijker toegang krijgen tot nieuwe technologieën.

Met de Strategische Kennis- en Innovatieagenda uit 2016 zette Defensie in op het vernieuwen van de krijgsmacht, het versterken van de samenhang tussen kennisprioriteiten en innovatiedoelen en het vernieuwen van de manier Defensie waarop innoveert, onder meer door ruimte te geven aan een initiatief als de eenheid Concept Development & Experimentation (CD&E) van de Koninklijke Landmacht.

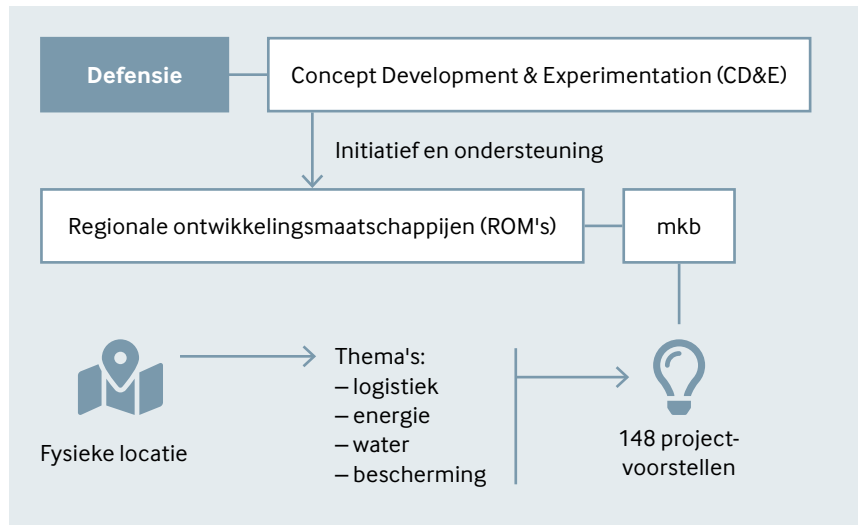
CD&E is bedoeld om ontwikkelaars en gebruikers bij elkaar te brengen in het ontwikkel- en innovatietraject om producten en diensten in wording zo veel mogelijk te toetsen aan de operationele praktijk. Oftewel: conceptontwikkeling door middel van experimenten.

CD&E kent vele verschijningsvormen: van workshops met ontwikkelaars en gebruikers, via gestileerde of meer realistische simulaties, tot proeftuinen, 'living labs' en experimenten op de werkplek, ingebed in de dagelijkse praktijk. CD&E verhoogt de kans op acceptatie en een goede inbedding van vernieuwende, door de gebruiker gewenste, oplossingen. Defensie streeft ernaar de rol van CD&E in haar vernieuwingsprocessen te verstevigen.

Aanpak

Bij de CD&E aanpak hoort ook samenwerking met het innovatieve bedrijfsleven. Maar daarin kende Defensie tot voor kort onvoldoende de weg. Via contact met in eerste instantie Oost NL en direct aansluitend met de andere regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's), is daarom het programma Fieldlab Smart Base opgezet. Dat heeft geleid tot de samenwerking tussen Defensie, de regionale ontwikkelingsmaatschappijen en het mkb, met als doel het realiseren van vernieuwingen door middel van het experimenteren met verscheidene concepten en toepassingen.

Fieldlab Smart Base is de fysieke locatie waar geëxperimenteerd wordt met de legerbasis van de toekomst. Die moet snel en flexibel kunnen worden opgezet. Met het organiseren van een viertal bijeenkomsten met het bedrijfsleven heeft Defensie ruim zeshonderd bedrijven weten te bereiken. Die bedrijven zijn door Defensie uitgenodigd met innovatievoorstellen te komen op de thema's logistiek, energie, water en bescherming. Dat heeft geleid tot 148 projectvoorstellen. Op de kazerne in Soesterberg, de voormalige fysieke locatie van Fieldlab Smart Base, worden uiteindelijk meer dan tien experimenten uitgevoerd. Na deze eerste succesvolle fase werken de betrokken partners samen aan een groter vervolgprogramma. Voor dit vervolgprogramma is nog geen definitieve einddatum vastgesteld.

Betrokken partijen, looptijd en kosten

Fieldlab Smart Base is een samenwerking tussen Defensie en de ontwikkelingsmaatschappijen, waarbij CD&E het initiatief neemt en ondersteunt. De

betrokken partijen zijn het ministerie van Defensie, CD&E en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen Oost NL, LIOF, NOM, en IQ. Daarnaast zijn een tiental mkb-bedrijven en een aantal kennisinstellingen betrokken bij de opzet en uitvoering van de experimenten. Fieldlab Smart Base hanteert het principe van open innovatie, wat in de praktijk betekent dat elke organisatie die waarde kan toevoegen aan het concept 'legerbasis van de toekomst' kan meedoen aan de experimenten.

De kosten van Fieldlab Smart Base komen voor rekening van het ministerie van Defensie. De kosten bestaan uit de inkoop van kennis en het faciliteren van de living labs waar de prototypes worden getest. Totaal heeft het opzetten van Fieldlab Smart Base 6,9 miljoen euro aan private en publieke investering opgeleverd in heel Nederland.

Resultaat & impact

- Landelijk is er veel belangstelling voor het Fieldlab Smart Base;
- Medio 2017 werd Smart Base bekroond met de officiële status van Smart Industry Fieldlab. Uniek aan dit Fieldlab is dat de overheid zwaar inzet op haar rol als potentiële launching customer;
- Fieldlab Smart Base heeft binnen de Defensieorganisatie wel het een en ander losgemaakt. Het programma heeft laten zien dat het goed mogelijk is om als overheidsorganisatie samen te werken met bedrijven. Het heeft er toe geleid dat Defensie op het gebied van aanbesteden en begroten toe wil naar een eenvoudiger manier van organiseren. Ook is de organisatie anders tegen innovatie gaan aankijken, in die zin dat men zich meer dan daarvoor beseft dat innovatie sneller en beter tot stand komt wanneer je over grenzen heen kijkt en actief de samenwerking met andere partijen zoekt. Kortom, vaste structuren en processen binnen Defensie worden nu voor de spiegel gehouden.
- Medio 2018 is het Fieldlab Smart Base verhuisd van Kamp Soesterberg naar Complex Ede-Driesprong.

Lessen & inzichten

- Een van de belemmeringen voor Fieldlab Smart Base is dat Defensie te maken heeft met een aparte aanbestedingswet: de Wet Aanschaffingen Defensie en Veiligheid (ADV). In de ADV is het innovatiepartnerschap als aanbestedingsprocedure niet opgenomen. Er zijn overigens andere procedures die ruimte bieden om de markt te stimuleren om met innovatieve oplossingen te komen. Voorbeelden hiervan zijn de onderhandelingsprocedure met aankondiging en de concurrentiegerichte dialoog;
- Grote juridische zorgvuldigheid is nodig bij de voorbereiding van een experiment of innovatietraject. Naast de complexe wetgeving rond aanbestedingen dient ook al in een vroeg stadium rekening gehouden te worden met de mogelijkheden van opschaling van het experiment en het juridisch eigendom van de resultaten van een innovatietraject (kennis, producten)
 - rekening houden met de mogelijkheid om op te schalen, aanbestedingswetgeving;
- Het principe van 'open innovatie' is tot op heden nog niet helemaal uit de verf gekomen. Uiteindelijk werd er toch vaak met één bedrijf een contract afgesloten. Waarschijnlijk zijn de mogelijkheden van innovatief aanbesteden nog onvoldoende benut;
- De verkokering van het Defensieapparaat is waarschijnlijk nu nog de grootste bottleneck om maximaal te kunnen profiteren van de mogelijkheden van innovatieve partnerschappen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Luitenant-Kolonel Edwin Leidelmeijer, Senior Stafofficier, Concept Development & Experimentation Koninklijke Landmacht, e.leidelmeijer@mindef.nl